

Ook minister-president Balkenende vindt dat maatschappelijk verantwoord ondernemen een bijdrage kan leveren aan de kenniseconomie van Nederland.

MVO op agenda kenniseconomie

Het bedrijvennetwerk Samenleving & Bedrijf heeft met het kabinet Balkenende tijdens het MVO-Catshuisoverleg gesproken over de grote lijnen van de MVO-agenda voor de komende jaren. Centraal in de afspraak staat dat maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) een cruciale bijdrage zal gaan leveren aan de kenniseconomie van Nederland. De eerste resultaten van dit overleg van 9 juni worden zichtbaar tijdens de drie dagen durende Europese conferentie in Maastricht begin november, met daarin speciale aandacht voor de nieuwe MVO-agenda van de Nederlandse overheid en bedrijfsleven.

Door Jan Bom Fotografie door Martijn Beekman en Roger Dohmen/Hollandse Hoogte

MVO op agenda kenniseconomie

Staatssecretaris Economische Zaken Karien Van Gennip is gastvrouw tijdens de Europese conferentie over maatschappelijk verantwoord ondernemen, die Nederland in het kader van het Europees voorzitterschap in november organiseert. Hier zullen Europese bedrijven, overheden, NGO's en vakbonden in Maastricht laten zien hoe maatschappelijk verantwoord ondernemen bijdraagt aan de Lissabon-doelstelling. Europa wil in 2010 de beste, meest dynamische kenniseconomie ter wereld te zijn, met een duurzame groei, lage werkloosheid en een grote sociale cohesie. De staatssecretaris heeft Nederlandse bedrijven uitgenodigd om tijdens het congres de nieuwe MVO-agenda te presenteren.

Niet minder dan twintig grote beursgenoteerde ondernemingen schoven bij het MVO-Cathuisoverleg aan: banken, de chemie, dienstverlening, de voedingssector, institutionele beleggers. Ook de voorhoede van het bedrijfsleven uit het midden- en kleinbedrijf zoals Peeze en Gulpener bracht stellingen naar voren. Na drie uur praten was de agenda in grote lijnen duidelijk. Europa wil zich in deze wereld handhaven door zwaar in te zetten op een kenniseconomie. De concurrentiekracht van het bedrijfsleven is daarin essentieel. Europese ondernemingen bezien in dit kader de eigen kerncompetenties, om met die kennis en vaardigheden maatschappelijke taken op zich te nemen, steeds vanuit de gedachte dat dit wederzijds profijtelijk is. Dat komt buitengewoon goed uit, want de wereld kent een aantal grote trends, waarvan terugtrekkende overheden er een is. Ook in Nederland is dit het geval. Het Nederlandse bedrijfsleven kan een deel van de taken opvangen door maatschappelijke diensten te ontwikkelen, die logisch voortkomen uit de toch al in de organisatie aanwezige kennis.

Voorzitter Tom Rodrigues (1954) van Samenleving & Bedrijf somt een reeks concrete voorbeelden op, die van de kernleden

van zijn bedrijfsnetwerk komen. De kracht van de Rabobank is de coöperatie, maar het is ook een uitstekende organisatievorm voor boeren in ontwikkelingslanden om zich economisch te ontwikkelen. Financieel-strategische advisering is een van de sterke punten van Fortis. Dat is dan ook de weg die deze bankverzekeraar is ingeslagen, door hulp aan maatschappelijke organisaties te bieden. De juiste mensen voor de job zoeken is wat Randstad tot een internationaal opererende uitzendorganisatie heeft gemaakt. Een taak die nu verbreed is door vrijwilligers te zoeken, die voor een lokaal salaris hun kennis tijdelijk willen inzetten in arme landen. De visie van TPG-bestuursvoorzitter Peter Bakker is inmiddels wereldwijd erkend als baanbrekend: als vervoersdeskundige ervoor zorgen dat de voedseltransporten van het World Food Programma van de VN geoptimaliseerd worden. Rodrigues: "En er komt nog veel meer aan, waar ik nu nog niets over wil zeggen." Waarom niet? "Omdat het bedrijfsleven zorgvuldig wil omgaan met de partners, die soms nieuw zijn."

In dit jaar 2004 is de MVO-agenda van het bedrijfsnetwerk Samenleving & Bedrijf daarmee stevig neergezet. Rodrigues: "We hebben de caritas achter ons gelaten. Enig vrijwilligers-

werk ook. Een bankmedewerker moet geen buurthuis meer gaan schilderen. Een bankmedewerker heeft wel andere competenties in huis. Die maatschappelijke bijdrage aan de vervoelose sportkantine kan veel beter door een plaatselijk schildersbedrijf geleverd worden. Daar liggen de kansen voor het midden- en kleinbedrijf. En MVO is lonend, omdat dit de voorkeursbedrijven van de burgers zullen gaan worden. Dat noem ik het profijtarrangement. Ik zeg liever dat MVO profijtelijk is, dan dat ik over winst praat. MVO is daarmee noodzakelijk en heeft in ieder geval niets met liefdadigheid te maken, ook al zijn er soms economen als Johan Norberg die dat wel beweren. Hij heeft in mijn visie zitten slapen en begrijpt niet hoe de huidige samenleving werkt.”

Gastvrouw voor Europa

De inzet van Samenleving & Bedrijf viel in goede aarde bij minister-president Balkenende, merkte Rodrigues. Wereldwijd is er de trend van terugtrekkende overheden, ook in Nederland. Daarmee komen nieuwe verantwoordelijkheden vrij. De premier pleit in dit kader voor normen en waarden, ook richting bedrijfsleven. Opereren in isolement kan niet meer: iedereen is onderdeel van en verbonden met de samenleving. Rodrigues: “Er konden concrete afspraken gemaakt worden. Wij gaan het een en ander laten zien op de Europese conferentie over maatschappelijk verantwoord ondernemen die Nederland van 7 tot en met 9 november in Maastricht organiseert.” Staatssecretaris van Economische Zaken Karien van Gennip, ook aanwezig op het MVO-Catshuisoverleg, is namens het kabinet gastvrouw van dit congres. Zij verwoordt de kabinetsvisie op maatschappelijk verantwoord ondernemen. “De overheid wil niet dicteren, maar participeren vanuit haar eigen rollen en verantwoordelijkheden. De organisatie van het Europese congres in november past in dat beleid. Het kabinet wil actief betrokken zijn bij internationale en Europese initiatieven en de rol van de EU scherper krijgen. Ook maatschappelijke organisaties zullen hun bijdrage leveren. Tijdens de conferentie zullen ook initiatieven uit de nieuwe lidstaten belicht worden. Het gaat tenslotte niet alleen om de Nederlandse, maar om de Europese concurrentiekracht.”

In lijn met de uitkomsten van het multi-stakeholder platform dat de Europese Commissie organiseerde, pleiten ook de Nederlandse overheid en ondernemers voor zelfregulering. Zij vinden dat de kracht van MVO voortkomt uit bevoegenheid en zich slecht laat afdwingen. Best Practices uit verschillende bedrijfstakken geven aan dat zelfregulering bij uitstek via branchelijnen succesvol kan zijn. Van Gennip: “Bedrijven moeten nu de kans grijpen en MVO een serieuze plaats in hun bedrijfsvoering geven. Wanneer resultaten uitblijven, gaan anderen ons de les lezen.” Hiermee doelt ze op de druk vanuit de Tweede Kamer waar gepleit wordt voor een wettelijke code. Het MVO-Catshuisoverleg is alle betrokkenen zodanig goed bevallen, dat het volgend jaar een vervolg krijgt.

info@samenv.nl

Competing for a Sustainable Future

Maastricht, November, 7-8-9

The European Conference on Corporate Social Responsibility (CSR), **Competing for a Sustainable Future**, to be held under the Dutch EU Presidency, aims to take concrete steps towards a sustainable future. The three-day conference programme offers a balanced variety of speakers on environmental, social and economic issues that stimulate the ongoing process of knowledge building, innovation and participation in CSR development. The Netherlands invites all EU countries to attend the conference with a balanced delegation of business leaders, government officials and representatives of NGO's and labour unions. Representatives of developing and transitional countries will also be invited to take part. Participants will contribute to the conference in a variety of ways:

Business leaders of large, medium and small enterprises, showing that CSR is a competitive driver for European businesses. **NGO's and labour unions**, advocating the necessity of CSR and sharing their experiences in the field.

Government representatives of the 25 EU countries, encouraging and facilitating businesses and NGO's to implement CSR. Special attention will be given to the new EU member states facing CSR challenges.

Representatives from outside of Europe, contributing to the debate within the EU. Special focus will be on developing and transitional countries, presenting their view on CSR.

For more information and the program look at www.csr2004.nl.

Registration is mainly limited to invited guests. Please express your interest at info@csr2004.nl after which we will inform you of the possibility to participate.

The European Conference on Corporate Social Responsibility will take place at the Maastricht Exhibition & Congress Centre (MECC). Throughout the event, various stakeholders will present the latest CSR developments in the EU countries at 40-80 stands in the exhibition area. This will enable both country delegates and companies to give and receive feedback on CSR case studies. For more information on the Exhibition and registration please contact Bas Kerkhof at the Study and Conference Centre of VNG, telephone: +31 (0)70 3738488.

The European Conference on Corporate Social Responsibility is organised simultaneously with Eurofestation. Eurofestation is a three-day European conference and exchange forum on voluntary activities and corporate community involvement that will take place at the same time and venue. Those also interested in participating in this conference, please refer to: www.eurofestation.com

Vriend en Vijand

Externe vijanden bewegen ondernemingen ertoe om veel geld en menskracht te steken in hun MVO-beleid. Maar een bedrijf wordt pas actief als het ook interne vrienden heeft die bereid zijn MVO verder te dragen. Dit concludeert het bedrijvennetwerk Samenleving & Bedrijf na onderzoek bij Fortis, ING Bank en Nutreco. Het voortgaande gesprek over MVO binnen het bedrijf en met de stakeholders is nodig voor de daadwerkelijke implementatie van waarden.

Het gesprek over MVO wordt tegenwoordig in veel bedrijven gevoerd, zowel binnen de top van de onderneming, tussen top, managers en medewerkers, tussen medewerkers onderling en met externe stakeholders. De intensiteit, continuïteit en toon van het gesprek verschilt per onderneming. Voedingsmiddelenconcern Nutreco voelt een bijna constante MVO-druk van buitenaf, omdat gezondheid, kwaliteit en veiligheid van voedsel voor de pers, NGO's en consumenten belangrijke onderwerpen zijn. Financiële dienstverleners hebben veel minder 'last' van maatschappelijke risico's. Heeft dit invloed op de manier waarop binnen deze bedrijven het MVO-beleid ingevuld wordt? Harry Hummels, voorzitter van de werkgroep Winst & Waarden van de stichting Samenleving & Bedrijf, meent van wel. Hummels is directeur Duurzaam Beleggen bij ING Bank Nederland en voorzitter van het Instituut voor Verantwoord Ondernemen van Nyenrode Universiteit. "We hebben twee onafhankelijke onderzoekers in drie ondernemingen laten onderzoeken hoe zij MVO implementeren. Twee van de drie onderzochte ondernemingen zijn financiële dienstverleners die weliswaar de druk van buitenaf voelen, maar minder dan een voedingsbedrijf als Nutreco. Dat zie je terug in de manier waarop MVO binnen het bedrijf wordt aangepakt. De banken hebben een grotere vrijheid om MVO zelf in te vullen."

Het komt er grofweg op neer dat de financiële dienstverleners vooral een *bottom-up* benadering volgen, terwijl het voedingsmiddelenconcern naast een *bottom-up* benadering een *top-down* werkwijze heeft ontwikkeld om efficiënt tegendruk te geven aan het maatschappelijk krachtenveld, zo blijkt uit het onderzoek. Kenmerkend voor Nutreco, wereldmarktleider in gekweekte zalm, is dat de verantwoordelijkheid vooral bij de leiding ligt, die daarbij wordt ondersteund door een actieve afdeling Corporate Communication en Issues Management. De afdeling maakt systematische analyses van sociale, maatschappelijke en milieu-onderwerpen en werkt samen met verschillende afdelingen om de gesignaleerde trends en ontwikkelingen om te zetten in beleid. Het bedrijf communiceert voortdurend intern en extern met managers, medewerkers, wetenschappers, belangenorganisaties, overheden en – waar mogelijk of waar nodig – met concurrenten teneinde branchegerichte initiatieven te ontplooiën. De aanpak werpt haar vruchten af. Zo ontving Nutreco in 2003 de prijs voor het beste milieu- en maatschappelijk jaarverslag en

wordt zij door externe stakeholders gezien als voorloper op het terrein van verantwoorde bedrijfsvoering. Nutreco probeert een balans te vinden tussen het bedrijfs- en het maatschappelijk belang. Het voortgaande gesprek met managers, medewerkers en externe partijen vormt het hart van deze strategie.

Identiteit

Hummels: "Bij de financiële dienstverleners ligt dit fundamenteel anders. Veel minder aangespoord door risico's die samenhangen met de kernactiviteiten, leggen zij andere accenten aan. Fortis benadrukt de winst die het voor de onderneming oplevert om maatschappelijk verantwoord te ondernemen, terwijl bij ING Bank de bewustwording over de samenleving en de rol die de onderneming daarin speelt meer naar voren komt." Daarmee geven de financiële dienstverleners invulling aan het gesprek over MVO in de onderneming, respectievelijk tussen de onderneming en haar stakeholders, maar zij doen dat vanuit een fundamenteel andere grondhouding. "Die grondhouding is er een van het zoeken naar kansen, naar het invullen van de identiteit van de onderneming en veel minder een die constant let op de risico's", aldus Hummels.

Tegen deze achtergrond wordt het ook begrijpelijk dat de financiële dienstverleners minder geld vrijmaken voor het invulling geven aan MVO. Zo wordt bij ING Bank een beroep gedaan op de creativiteit van de medewerkers om binnen de eigen taakopvatting en -uitvoering ruimte te vinden voor MVO-activiteiten, terwijl ook bij Fortis de drijfveren laag in de organisatie worden gezocht bij enthousiaste managers en medewerkers. Dat met dergelijke meer *bottom-up* benaderingen het nodige kan worden bereikt, laten zowel Fortis als ING Bank goed zien. Echter, zolang de financiële dienstverleners niet in hun bestaan worden bedreigd, lijkt de noodzaak om op een systematische wijze de maatschappelijke onderwerpen in kaart te brengen en daarop adequaat beleid te voeren minder sterk aanwezig dan bij een onderneming als Nutreco. In het programma Winst & Waarden van Samenleving & Bedrijf participeren naast de genoemde bedrijven onder meer vertegenwoordigers van Bouwfonds, Interpolis, Grontmij en Rabobank.

De volledige rapportage van het onderzoek vindt u op: www.samen.nl en www.p-plus.nl.

Door
Daniëlle Driessen